

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Навчально-науковий інститут права та психології
Кафедра економіко-правових дисциплін**

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІНАНСОВЕ ПРАВО ТА ОПОДАТКУВАННЯ**

Статус дисципліни	обов'язкова
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	бакалавр
Форми здобуття вищої освіти	денна, заочна
Мова викладання	українська
Форма підсумкового контролю	екзамен

УДК 347.73

Розробники:

Ганна КОЗАЧЕНКО, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіко-правових дисциплін

Ігор АНДРУЩЕНКО, кандидат юридичних наук, професор, професор кафедри економіко-правових дисциплін

Рецензенти:

Юрій ПИВОВАР, кандидат юридичних наук, професор, Начальник управління аналітичної та правової роботи Касаційного адміністративного суду департаменту аналітичної та правової роботи Апарату Верховного Суду

Світлана ПИЛИПЕНКО, кандидат юридичних наук, професор, заступник директора ННЗДН Національної академії внутрішніх справ

Обговорено та схвалено Вченою радою НАВС

24.09.2024 року, протокол № 21/2-5.

Гарант освітньої програми: Альона ЛУКАШЕНКО, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування НАВС.

Загальні відомості про навчальну дисципліну

Предмет вивчення навчальної дисципліни «Фінансове право та оподаткування» – суспільні відносини, що виникають у процесі здійснення державою та органами місцевого самоврядування фінансової діяльності з утворення, розподілу й використання фондів грошових коштів, а також відносини державних податкових органів і платників податків щодо встановлення, зміни та стягнення з платників податків частини їхніх доходів у відповідний бюджет.

Мета й завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Фінансове право та оподаткування» є вивчення сукупності правових норм, що регулюють фінансові відносини в Україні, формування у здобувачів вищої освіти уявлення про публічну фінансову діяльність, а також з'ясування змісту відносин, які виникають у сфері встановлення, сплати, зміни та скасування податків, зборів та інших обов'язкових платежів.

Завданнями вивчення дисципліни «Фінансове право та оподаткування» є:

- ознайомлення з поняттями фінансів, публічної фінансової діяльності, фінансової системи, фінансового контролю;
- вивчення основ мобілізації, розподілу і перерозподілу, використання централізованих і децентралізованих фондів грошових коштів держави та органів місцевого самоврядування;
- набуття знань щодо особливостей правового регулювання бюджетних, податкових, валютних та інших фінансових відносин;
- вивчення норм фінансового права, які регулюють фінансову діяльність і фінансову систему України, бюджетний устрій, податкові, банківські і валютні правовідносини та юридичну відповідальність за фінансові правопорушення;
- формування знань про предмет, об'єкти, суб'єкти, джерела, методи та принципи оподаткування;
- ознайомлення з елементами податків та їх класифікаційними ознаками;
- вивчення нормативно-правових актів, що становлять основу податкового законодавства;
- отримання практичних навичок щодо застосування положень норм податкового законодавства в сучасних умовах.

Пререквізити: основи філософії права, теорія держави і права, конституційне право, адміністративне право, цивільне право.

Постреквізити: господарське право, адміністративне судочинство.

Компетентності відповідно до освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня галузі знань 08 Право, спеціальності 081 Право.

ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК15. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання.

РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

РН16. Використовувати комп'ютерні програми, необхідні у правничій діяльності.

РН20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

РН22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

Знання, уміння, навички

Знання:

- змісту категорій, понять фінансового права та оподаткування, а також їх зв'язку;

- основних нормативно-правових документів фінансового та податкового законодавств, сутності правових категорій фінансового права та оподаткування, основних першоджерел фінансового та податкового законодавства України;

- засад проєктного підходу та вміння застосовувати їх до підвищення якості фінансового та податкового законодавства України;

- сутності та змісту елементів податку;

- сутності корупційних ризиків.

Уміння:

- формулювати та аргументовано захищати власну правову позицію щодо загальних напрямів та способів подолання суперечностей у фінансовому праві та сфері оподаткування;

- пояснити фахівцям з інших інститутів права сутність проблем в регулюванні фінансових та податкових правовідносин, наслідки затримки з їхнім розв'язанням та їхній вплив на інші сфери суспільного життя;

- знаходити та критично оцінювати статистичну інформацію щодо фінансових та податкових правопорушень, їхніх передумов та наслідків;

- оперувати правовими поняттями та правовими категоріями фінансового та податкового законодавства України у практичних правових ситуаціях.

Навички:

- самостійного збору з різних джерел правової інформації щодо фінансових та податкових правовідносин з використанням засобів інформатизації та комп'ютерних технологій.

- аналізу ситуацій, які виникають в діяльності платників податків та інституцій, пов'язаних зі здійсненням податкового контролю.

Структура навчальної дисципліни

Тема 1. Фінансова система та публічна фінансова діяльність

Сутність поняття «фінанси». Призначення та функції фінансів. Приватні та публічні (державні та органів місцевого самоврядування) фінанси. Поняття та зміст публічної фінансової діяльності. Принципи публічної фінансової діяльності. Правові форми і методи фінансової діяльності держави та органів місцевого самоврядування.

Фінансова діяльність держави та органів місцевого самоврядування. Фінансова система України, її структура, принципи побудови та особливості функціонування. Особливості фінансової системи України. Органи влади, що здійснюють фінансову діяльність в державі

Тема 2. Предмет, метод та система фінансового права

Характеристика відносин, що становлять поняття фінансового права, його місце в національній системі права. Предмет фінансового права. Поняття та особливості та зміст фінансових правовідносин. Види фінансових правовідносин, їх суб'єкти, об'єкт, зміст і види. Права та обов'язки учасників фінансових правовідносин. Фінансове право як галузь законодавства. Метод фінансового права. Система фінансового права: структура та взаємозв'язок складових. Джерела фінансового права.

Тема 3. Правові засади фінансового контролю в Україні

Поняття, принципи та завдання фінансового контролю. Поняття «метод фінансового контролю» та «методика фінансового контролю». Методи фінансового контролю. Система органів державного фінансового контролю. Органи державного фінансового контролю загальної та спеціальної компетенції. Правовий статус та повноваження органів державного фінансового контролю загальної компетенції.

Види фінансового контролю за часом та формою проведення, сферою фінансової діяльності, суб'єктним складом органів, що його здійснюють. Сфери повноважень органів законодавчої влади у сфері фінансового контролю. Повноваження органів виконавчої влади у сфері фінансового контролю.

Тема 4. Відповідальність за порушення фінансового законодавства

Відповідальність за порушення фінансового законодавства в системі юридичної відповідальності. Загальна характеристика фінансового правопорушення. Елементний склад фінансового правопорушення. Ознаки фінансово-правової відповідальності. Поняття і склад фінансових правопорушень. Ознаки порушення фінансового законодавства. Фінансові санкції. Адміністративна відповідальність осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за порушення вимог і зобов'язань у фінансовій сфері.

Тема 5. Бюджетне право як підгалузь фінансового права. Бюджетний процес в Україні

Поняття бюджету, його значення для держави та місцевого самоврядування. Бюджет як правова категорія. Функції бюджету. Структура бюджету (доходи та видатки). Бюджетна система України: структура (державний бюджет та місцеві бюджети) та принципи. Корупційні ризики в бюджетній системі. Загальний та спеціальний фонди Державного та місцевих бюджетів. Зведений бюджет України. Бюджетна класифікація. Бюджетне зобов'язання, бюджетні асигнування, бюджетне призначення. Одержувач бюджетних коштів.

Джерела формування бюджету (податкові надходження, неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом, трансферти). Методи мобілізації коштів. Резервний фонд бюджету. Спеціальні цільові фонди, що можуть створюватися в межах бюджету.

Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі. Бюджетні програми. Паспорт бюджетної програми. Виконавець бюджетної програми. Міжбюджетні трансферти (базова дотація, субвенції, реверсна дотація, додаткові дотації).

Предмет та метод бюджетного права. Принципи бюджетного права. Особливості бюджетних правовідносин Суб'єкти бюджетних правовідносин. Система та джерела бюджетного права. Бюджетний кодекс України. Бюджетні повноваження як правовий інститут. Бюджетні повноваження держави та органів місцевого самоврядування. Фінансування органів державної влади.

Тема 6. Податкове право як інститут фінансового права. Предмет, метод, система та джерела податкового права

Місце інституту податкового права в системі фінансового права. Зміст та особливості інституту податкового права. Предмет та метод податкового права. Система та джерела податкового права. Податкове право як підгалузь фінансового права. Система податкового права. Джерела податкового права. Податкове законодавство України. Податкове законодавство інших країн світу.

Тема 7. Податкові правовідносини і податково-правові норми

Поняття податкових правовідносин. Зміст, особливості та види податкових правовідносин. Суб'єкти податкових правовідносин, їх права та обов'язки. Об'єкт податкових правовідносин. Підстави виникнення, зміни та припинення податкових правовідносин. Податково-правові норми, їх структура та види. Податково-правові норми за різними класифікаційними ознаками.

Тема 8. Елементи податку та їх правове регулювання

Поняття платника податку, його права та обов'язки. Фізичні та юридичні особи як платники податків. Поняття та види об'єктів оподаткування. Поняття бази оподаткування та податковий період. Порядок обчислення і сплати податку. Поняття ставки податку (оподаткування), їх види. Предмет, масштаб та одиниця оподаткування. Поняття податкової пільги, їх види та форми. Строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку. Представництво у податковому праві.

Тема 9. Податковий контроль

Поняття, види та методи податкового контролю. Податкова перевірка: зміст та види. Місце податкового контролю та контролюючих органів в системі державного фінансового контролю України. Податковий контроль: сутність, завдання та етапи проведення. Форми податкового контролю. Організація податкового контролю та оцінка його ефективності. Шляхи вдосконалення податкового контролю в загальній системі адміністрування податків та обов'язкових платежів до бюджету. Податковий контроль в розвинених країнах світу.

Тема 10. Відповідальність за порушення податкового законодавства

Відповідальність за порушення податкового законодавства в системі юридичної відповідальності. Підстави відповідальності за порушення податкового законодавства. Класифікація податкових правопорушень. Фінансові санкції за порушення податкового законодавства. Адміністративна відповідальність за порушення податкового законодавства. Кримінальна відповідальність за порушення податкового законодавства. Відповідальність за приховування доходів від оподаткування за кордоном. Усунення подвійного оподаткування як шлях до зниження податкових правопорушень.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри економіко-правових дисциплін, які безпосередньо проводять заняття (кабінет 713, НАВС, м. Київ, Солом'янська площа, 1; або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою: epdkafedra@ukr.net).